

55

39

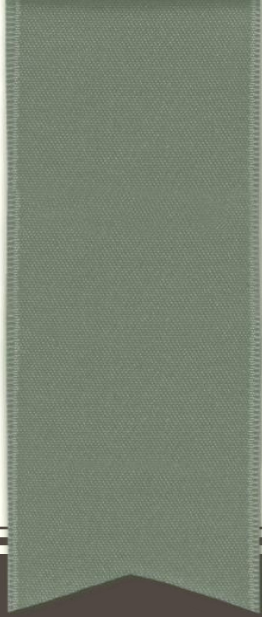
3 a

Ooggetuigen van een vergeten oorlog. De Gelderse Successiestrijd (1372-1379) in de briefcollectie van hertogin Mechteld van Gelre

Roos in't Velt

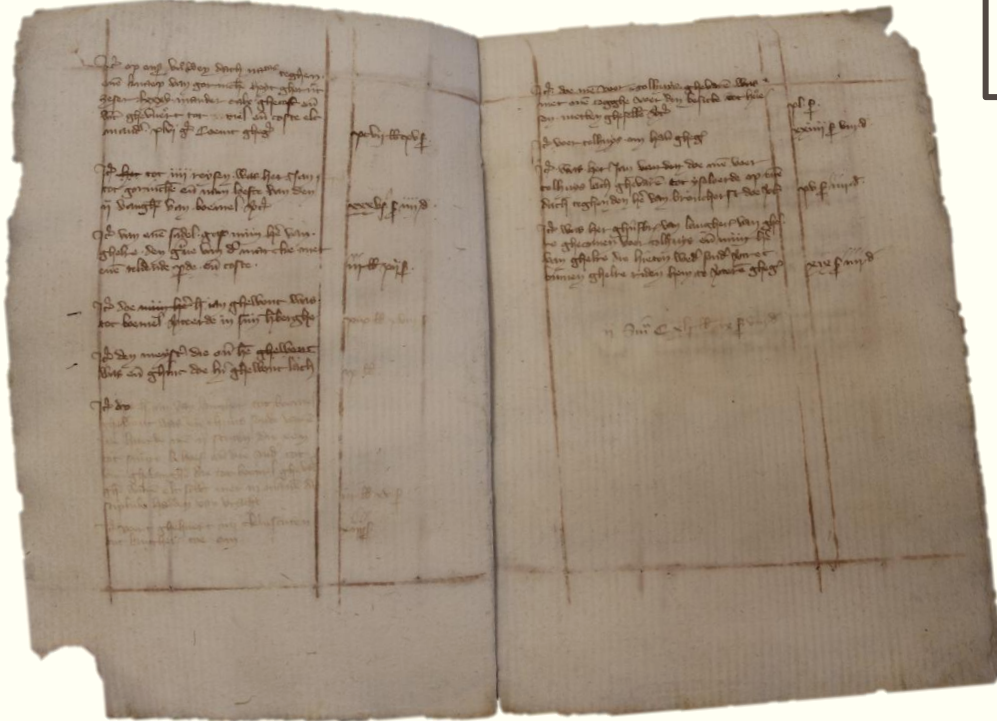
hene ghedachte hi. dan gheseyt wesen sijn dat die de brief gheschreeven wane die hi mi sijnne en
sijne heeft so dan hi in gaden sijnne en ghesande sijn hie wane die de brief gheschreeven wane die hi mi sijnne en
heeft oec Jan breven hi hi ontboden rachsdoert hi hi in d'vrye te comen die hiden der wone gheschreeven is. Der so heeft
hi ons ontboden dat hi sijn ghedachte raede wane hi dat of god wille oec na desen bespisse
naest comede. mynne te wesen hene vroude met sinder linge en sijnne te oec op dese tye anders te sijnne. Of gh' ver
sijnne dat it sijnne dat wane om alre oec gheschieden als recht is. Onse hi god maect. v. alre wane in voren en in
sijnne ghesonden hie gheschreeven de waensdinghe op sijnne hiden sijnne sijnne

Jan van Langhe

DEEL I. DE BASIS

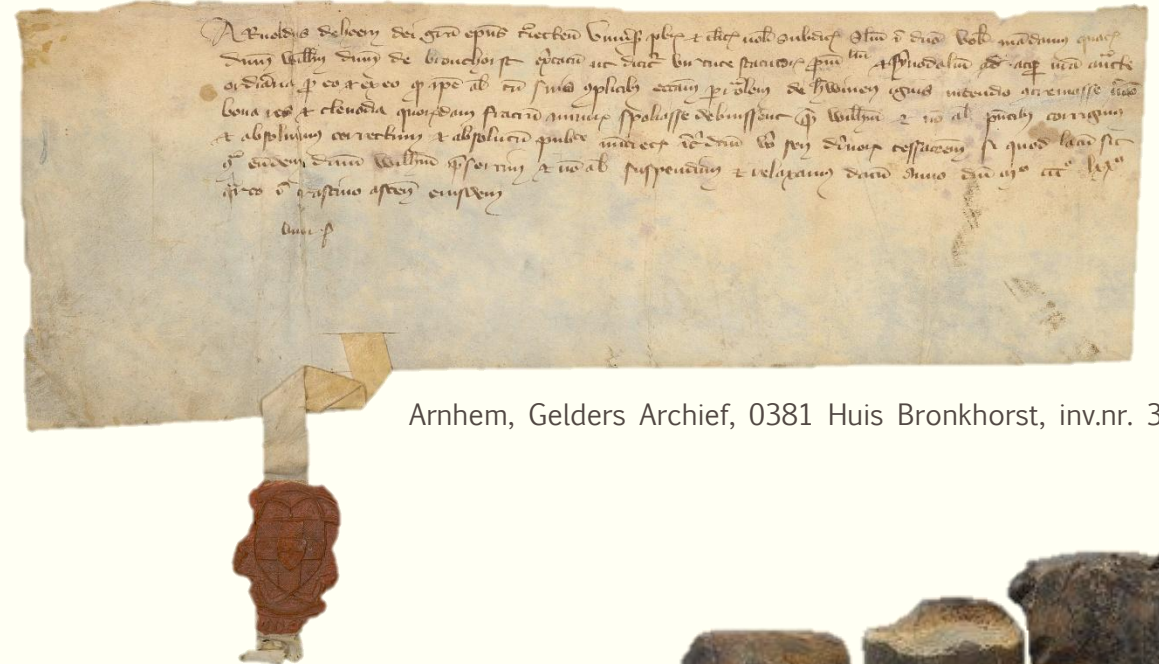
Wat is er nu nog over van de Gelderse Successiestrijd?

Rekeningen van de oorlog in Gelre opgetekend door Jan van Langerak, 1372

Den Haag, Nationaal Archief, 3.19.10 Graven van Blois, inv.nr. 669

Akte waarbij de excommunicatie van heer Willem van Bronkhorst, die de parochiekerk van Herwijnen verbrand heeft en goederen en sieraden gestolen heeft, door de bisschop van Utrecht wordt opgeheven, 1374

Arnhem, Gelders Archief, 0381 Huis Bronkhorst, inv.nr. 30e

Buskogels, ca. 1375

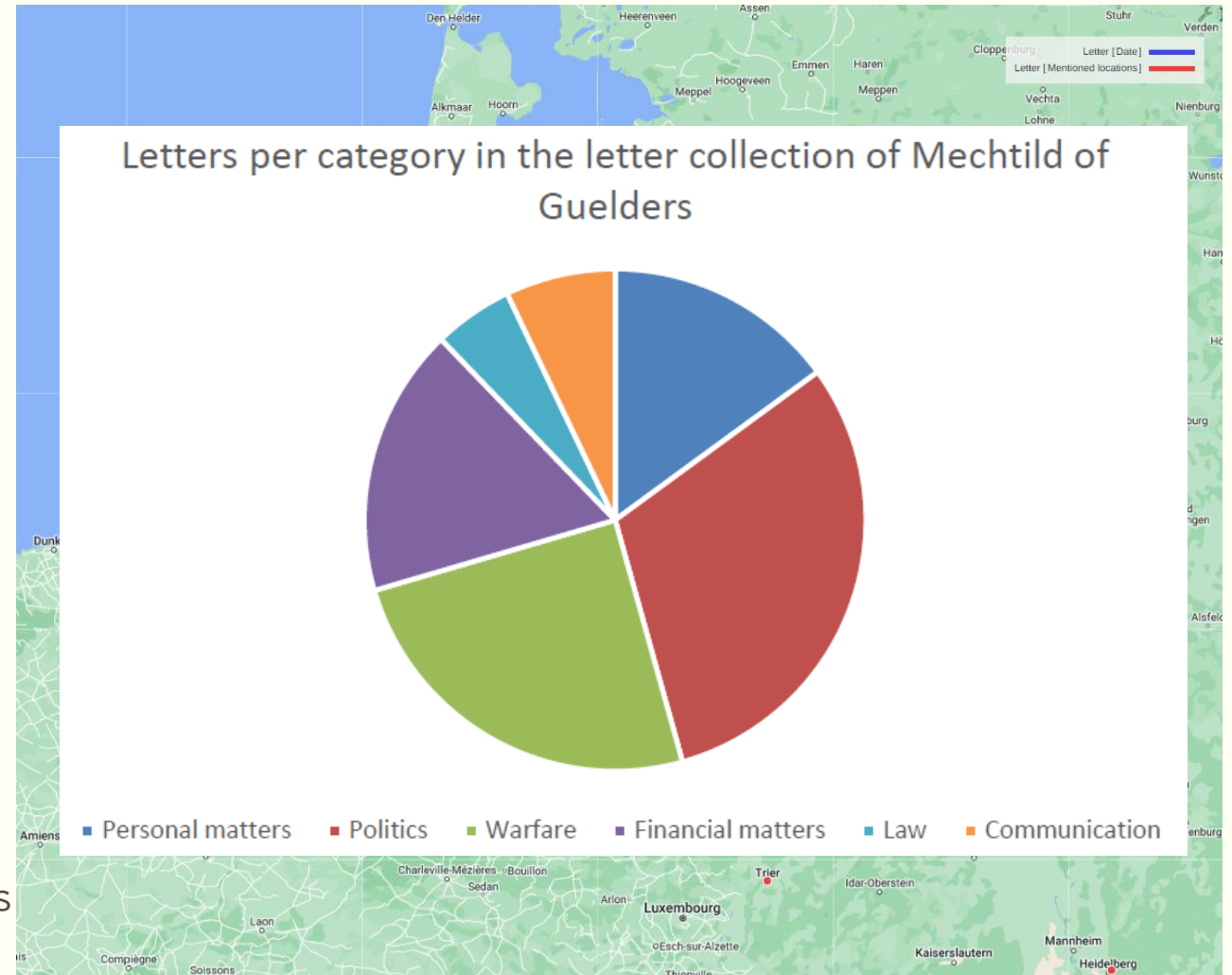
Soesterberg, Nationaal Militair Museum, M.14.0.230.02

Het belang van brieven

De briefcollectie van Mechteld van Gelre (ca. 1323-1384)

- Dochter Reinoud II van Gelre
- Gelders Archief (Arnhem)
- Oudst bekende volkstalige briefcollectie in West-Europa van deze grootte
 - 184 brieven
 - Datering: ca. 1365 - ca. 1380
 - (Oost-)Middelnederlands (Nederrijns?)
- Vooral brieven die Mechteld *ontving*, weinig *verstuurde* brieven
- Ca. 300 mensen in netwerk
 - Mensen goed te traceren
 - Familie, vriend(in)nen, bondgenoten (adel en steden), maar soms ook vijanden!
- Uiteenlopende thema's
 - Militair, economisch, politiek, juridisch, dagelijks leven
 - Mechteld was hier allemaal op de hoogte van!

De Gelderse Successiestrijd (1372-1379) in een notendop

- Opvolgingsconflict na overlijden hertog Reinoud III van Gelre (4 december 1371)
 - Machtsvacuüm
 - Halfzussen: Mechteld van Gelre vs. Maria en Willem van Gulik
 - Bemoeyenis van buitenaf (o.a. Sticht)
 - Aanvankelijk succesvol voor Mechteld, maar vanaf midden 1372 op verliezende hand
- Gewelddadige tijd
 - Ook tegelijkertijd oorlogen in o.a. Holland, Brabant en het Sticht
 - Ook: Lokale heren vs. machthebbers

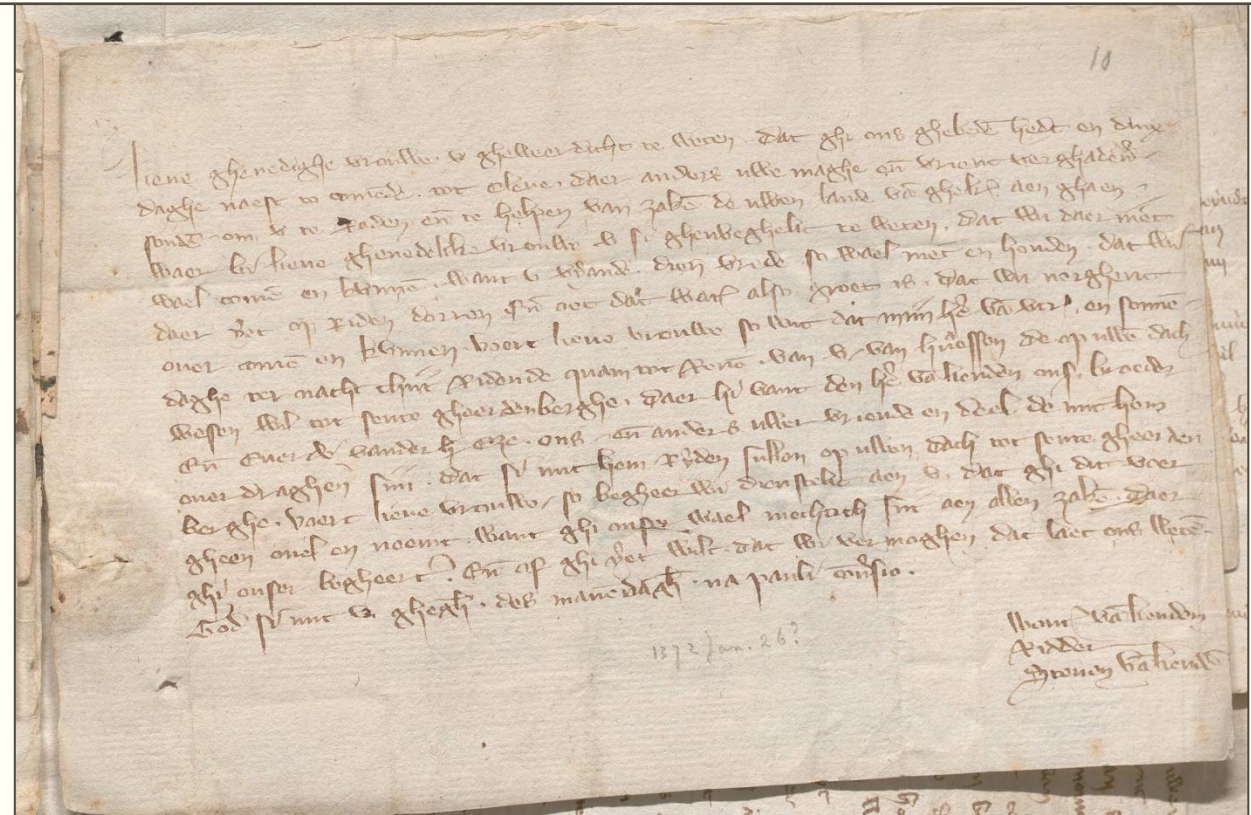

DEEL II. EEN BLOEMLEZING

Bijeenkomsten

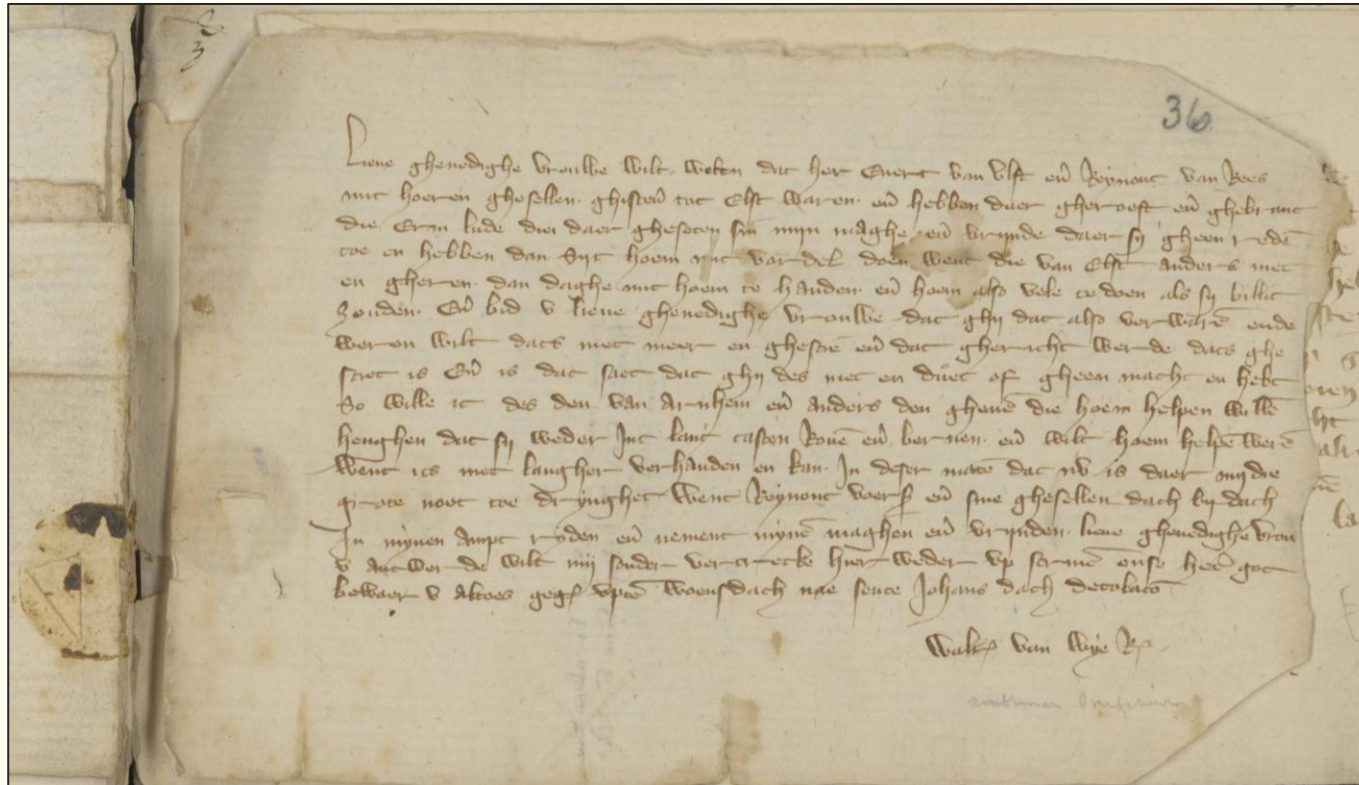
Parijs, BNF, BNF Français 343 Queste del Saint Graal / Tristan de Léonois

“...u gheweerdicht te weten dat ghi ons ghebeden hedt en dinxdaghe naest to comende tot Cleve, daer anders uwe maghe ende vrient verghaderen sonden om u te raden ende te helpen van zaken de uwen lande van Ghelre aen ghaen [...] Dat wi daer niet wael comen en kunnen, want u vyande dien vrede so wael niet en houden, dat wi daer yet op riden dorren, ende oec dat water also groet is...”

- Wouter en Steven van Lienden, ridders, aan Mechteld van Gelre, 31 januari 1372

Plunderingen in Elst

New York, Morgan Library, Morgan M.394 Bible Historiale

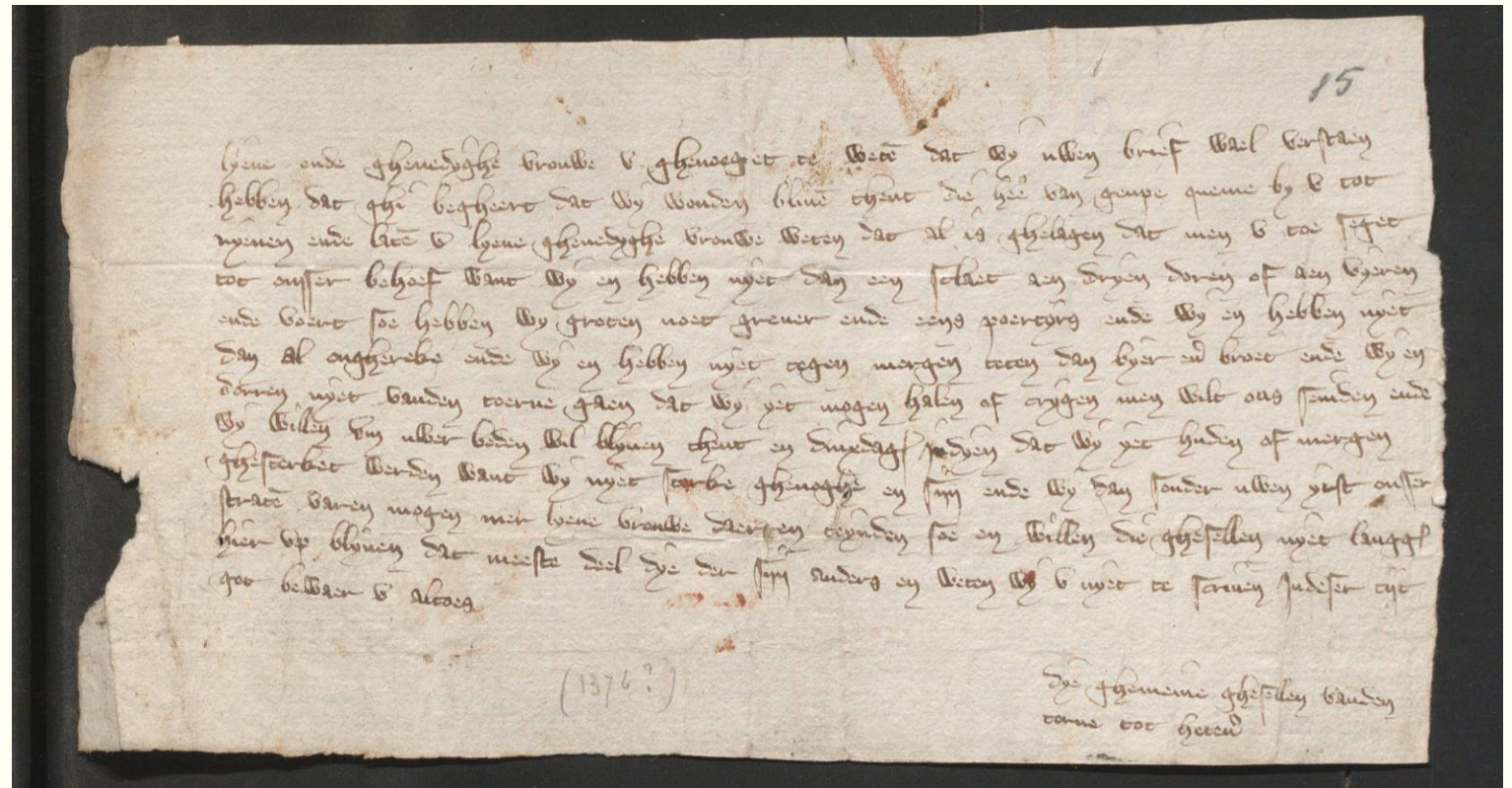
“ ... wilt weten dat her Evert van Ulft ende Reynout van Rees mit hoeren ghesellen ghisteren tot Elst waren ende hebben daer gheroeft ende gebrant die erm lude die daer gheseten sin, mijn maghe ende vrynde, daer si gheen reden toe en hebben [...] ende wilt hoem helpen weren, went ics niet langher verhanden en kan in deser macten ...”

- Walraven van Wijhe aan Mechteld van Gelre, tussen 1372 en 1376

Belegerd worden...

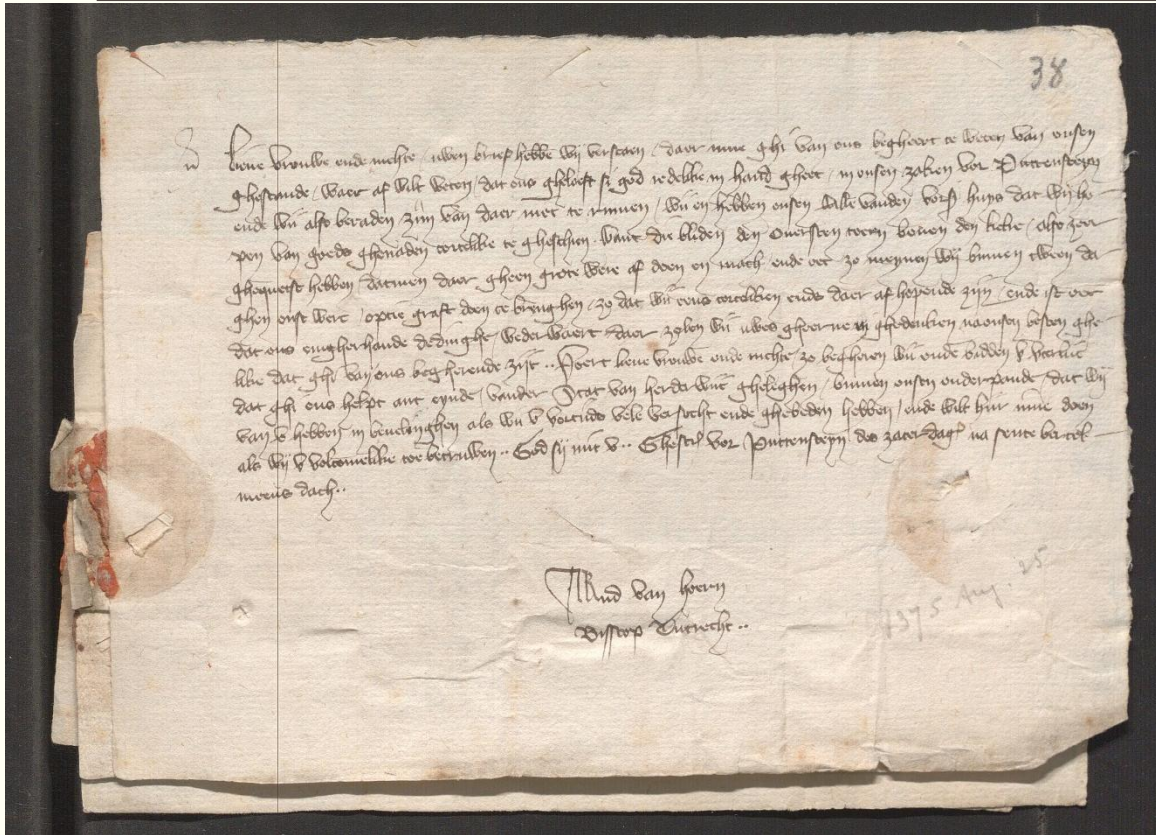

München, Bayerische Staatsbibliothek, BSB Cgm 5
Weltchronik in Versen

“.... Ende wy en hebben nyet tegen mergen teten dan byer ende broet. Ende wy en dorren nyet vanden toerne gaen, dat wy yet mogen halen of crygen. Men wilt ons seinden ende wy willen um uwer boden wil blyven thent en dinxdages. Ic dyen dat wy yet huden of mergen ghesterket werden, want wy nyet sterke ghenoghe en sijn ...”
- De ‘gemeynen gesellen vanden torne’ van Heteren aan Mechteld, ca. 1372-1376

... en belegeren...

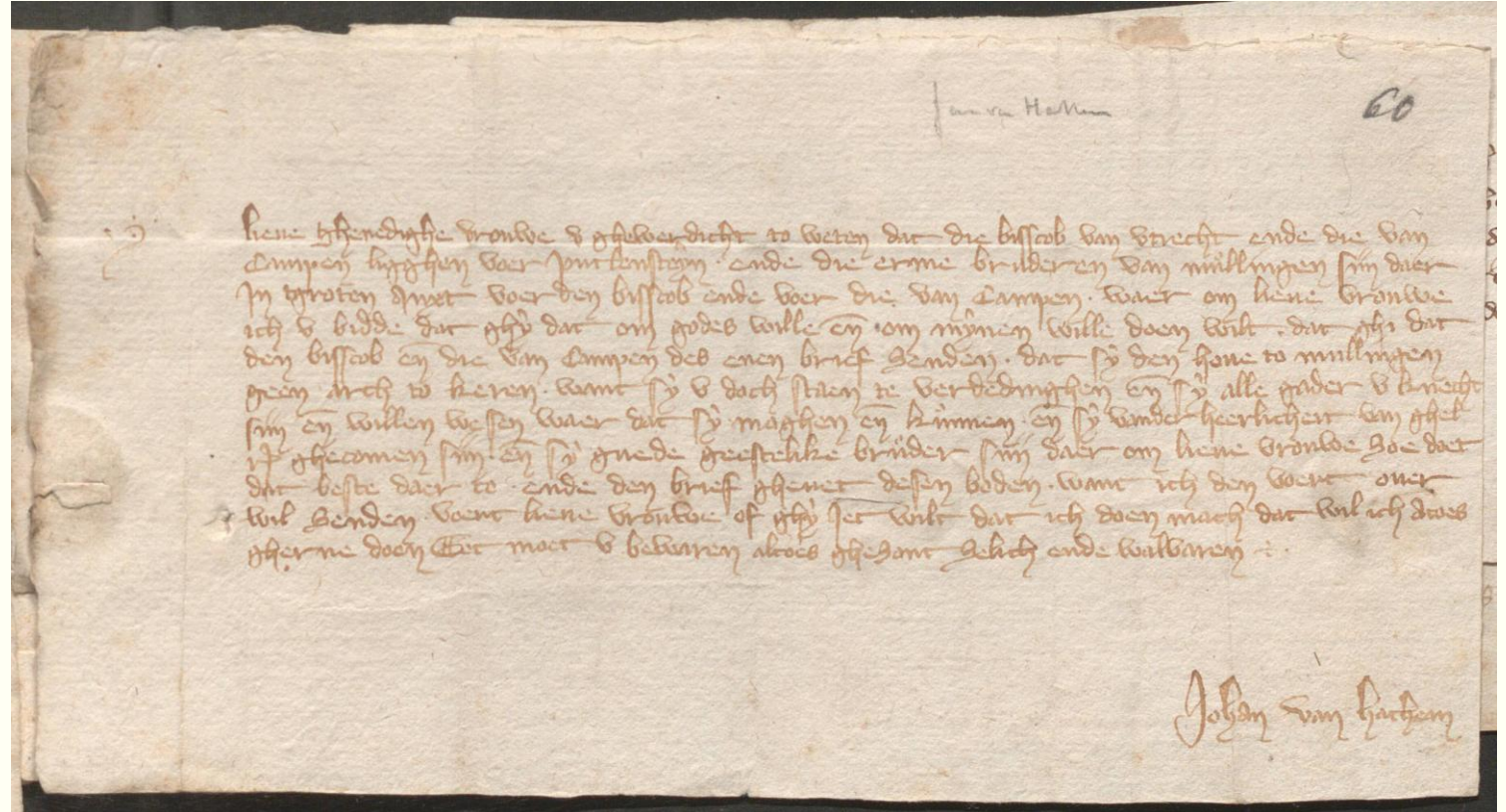
“... in onsen zaken vor *Puttensteyn* [...] dat wij hopen van Goeds ghenaden cortelike te gheschien, want die bliden den oversten toeren boven den kelre also zeer ghequetst hebben, datmen daer gheen grote were af doen en mach. Ende oec zo meynen wij binnen tween daghen onst werc optie graft doen te brenghen, zo dat wii eens corteliken ends daer af hopende zijn ...”

- Arnold van Horne aan Mechteld van Gelre, 25 augustus 1375

... maar er zijn ook andere slachtoffers!

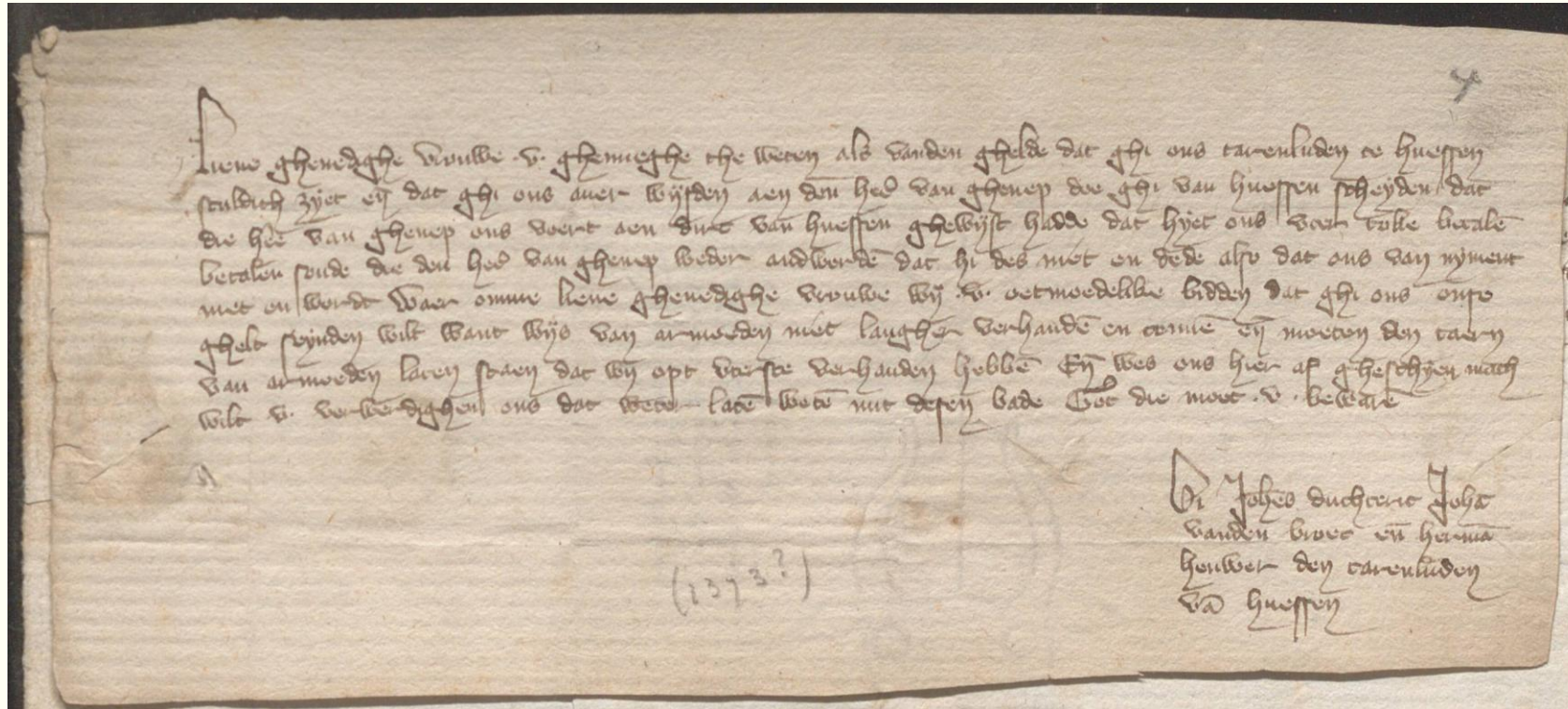
Jörg Breu de Oudere

“...u ghewerdicht to weten dat die bisscob van Utrecht ende die van Campen ligghen voer **Puttensteyn**, ende **die erme bruderen van Mullingen** siin daer in tgroten anxt voer [...] Waer om, lieve vrouwe, ich u bidde dat ghi dat den bisscob ende die van Campen des enen brief zenden dat sy den hove to Mullingen geen arch to keren [...] [want] sy guede geestelike bruder siin.”

- Jan van Hattemaan Mechteld van Gelre, tussen 15 juni en 31 augustus 1375

Geldnood!

New York, Morgan Library, Morgan M.766
Speculum humane salvationis

“... U ghenueghe the weten als vanden ghelde dat ghi ons torenluden te Huessen sculdich zyet ... waer omme wij u oetmoedelike bidden dat ghi ons onse ghelt seynden wilt want wijs van armoeden niet langher verhauden en connen ende moeten den toern van armoeden laten staen dat wij opt voerste verhauden hebben ...”

- Torenwachters Johannes Duchteric, Johan van den Broec en Herman Houwer aan Mechteld van Gelre